

การวิจัยและพัฒนากาแฟอาราบิก้าแบบครบวงจร

Research and Development of Arabica Coffee

มานพ หาญเทวี^{1/} อุทัย นพคุณวงศ์^{2/} สากล มีสุข^{2/}
 ประสงค์ มั่นสลุ^{3/} กำพล เมืองโคมพิศ^{4/} เสงี่ยม แจ่มจำรูญ^{5/}
 ปิยนุช นาคะ^{6/} สุภัทรา เลิศวัฒนาเกียรติ^{6/}

บทคัดย่อ

กรมวิชาการเกษตร ได้ดำเนินการโครงการวิจัยและพัฒนากาแฟอาราบิก้า ตั้งแต่ปี 2528 - 2547 ผลการดำเนินงานพบว่า ปี 2528-2531 สามารถคัดเลือกต้นที่มีลักษณะดี ต้นเดี่ยว ข้อสั้น ให้ผลผลิตสูง สม่าเสมอ มีคุณภาพและต้านทานโรคราสนิม 100 เปอร์เซ็นต์ จากกลุ่มสายพันธุ์ Catimor ลูกผสม CIFIC 7963 จำนวน 10 สายพันธุ์ ปี 2532-2539 คัดเลือกต้นจากสายพันธุ์ลูกผสมตัวเองชั่วที่ 7 สามารถคัดเลือกได้ จำนวน 3 สายพันธุ์ ที่ต้านทานต่อโรคราสนิม 100 เปอร์เซ็นต์ ได้แก่ สายพันธุ์ Catimor CIFIC 7963-13-28, Catimor CIFIC 7963-51-7 และ Catimor CIFIC 7963-661-36 ปี 2539-2544 ได้ทำการเปรียบเทียบสายพันธุ์ (ใช้เมล็ด F8 จากต้นคัดเลือก) จำนวน 3 สายพันธุ์ กับพันธุ์เปรียบเทียบ 7 พันธุ์ โดยสายพันธุ์ Catimor CIFIC 7963-13-28 ให้ผลผลิตต่อต้น และสารกาแฟเกรด A สูงสุด และทำการทดสอบสายพันธุ์คัดเลือก 3 สายพันธุ์เปรียบเทียบกับพันธุ์ Caturra ในพื้นที่ปลูก 4 แห่ง พบว่า สามารถคัดเลือกสายพันธุ์กาแฟอาราบิก้าที่ต้านทานต่อโรคราสนิม คือ สายพันธุ์ Catimor CIFIC 7963-13-28 ลักษณะเด่น คือ ต้านทานโรคราสนิมสูง ให้ผลผลิตเมล็ดกาแฟดิบ (green bean หรือ coffee bean) เฉลี่ย 5 ปี สูงถึง 215 กิโลกรัมต่อไร่ สูงกว่าพันธุ์ Caturra, Bourbon และ Typica ที่เกษตรกรปลูกทั่วไป ให้ผลผลิตเฉลี่ยเพียง 90-120 กิโลกรัมต่อไร่ หรือ 1.79-2.39 เท่า ให้ปริมาณสารกาแฟเกรด A เฉลี่ย 5 ปี 81.3-87.3 เปอร์เซ็นต์ คุณภาพการชิม (cup quality taste) อยู่ระดับ 6.5-7.0 คะแนน (จาก 10 คะแนน) เปรียบเทียบกับ Caturra ได้ 5.5 คะแนน สภาพพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูก คือ เขตภาคเหนือบนพื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเล 700 เมตรขึ้นไป มีอุณหภูมิเฉลี่ย 18-25 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝน ไม่ต่ำกว่า 1,500 มิลลิเมตรต่อปี

^{1/} ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 เชียงใหม่

^{2/} ศูนย์บริการวิชาการและปัจจัยการผลิตด้านพืชแม่ฮ่องสอน สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 เชียงใหม่

^{3/} ศูนย์บริการวิชาการและปัจจัยการผลิตด้านพืชเชียงราย สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 เชียงใหม่

^{4/} ศูนย์วิจัยพืชสวนเพชรบูรณ์ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 2 พิษณุโลก

^{5/} ศูนย์บริการวิชาการและปัจจัยการผลิตด้านพืชตาก สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 2 พิษณุโลก

^{6/} สถาบันวิจัยพืชสวน

ข้อจำกัดของพันธุ์ คือ ต้องปลูกภายใต้สภาพร่มเงา ป่าธรรมชาติ หรือระหว่างแถวไม้ผล เช่น มะคาเดเมีย บ๊วย ลิ้นจี่ เนื่องจากไม่ทนต่อสภาวะอากาศร้อนแห้ง ปี 2550 กรมวิชาการเกษตร พิจารณานุมัติ เป็นพันธุ์รับรองชื่อ เชียงใหม่ 80 นอกจากนี้ยังได้ผลิตเมล็ดพันธุ์และต้นกล้าพันธุ์จำหน่ายแจกให้กับ หน่วยราชการ บริษัท เอกชน และเกษตรกรที่สนใจ ปีละประมาณ 300,000 ต้น พื้นที่ปลูก 1,000 ไร่ต่อปี รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยี การผลิต การแปรรูปให้กับเกษตรกร ตลอดจนภาคเอกชนให้เข้าใจการผลิต กาแฟอาราบิก้าเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบแปรรูปกาแฟแก้ว ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจการผลิตภายในประเทศ

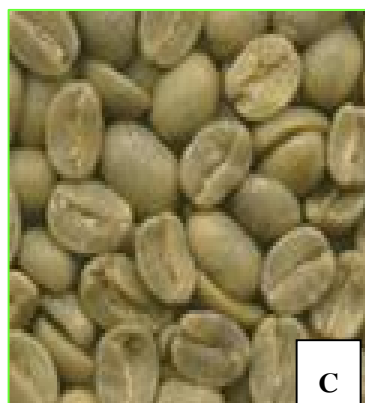

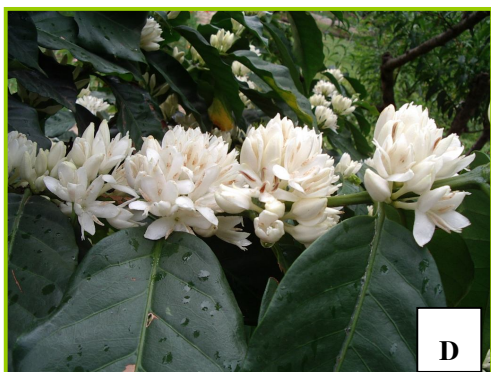
สภาพต้นกาแฟ

การติดผลกาแฟ

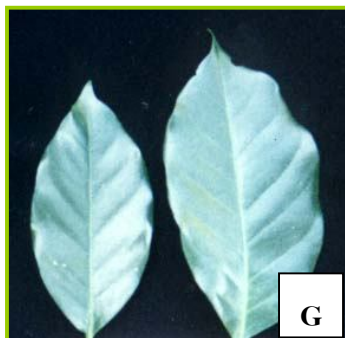
กาแฟสารหรือสารกาแฟ

การออกดอก

ความยาวของกิ่ง

ขนาดใบ